

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.10.1978, sp. zn. Cpj 240/78, ECLI:CZ:NS:1978:CPJ.240.1978.1

Číslo: 17/1978

Právní věta: Věcnou škodu podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. d) zák. práce je taková majetková újma, která spočívá ve zmenšení majetku poškozeného. Jestliže pracovník zemřel při pracovním úrazu, je podle ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce věcnou škodou pouze škoda na věci.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.10.1978

Spisová značka: Cpj 240/78

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 60/1965 Sb. § 193
§ 197

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 17/1978 sb. rozh.

Věcnou škodu podle ustanovení § 193 odst. 1 písm. d) zák. práce je taková majetková újma, která spočívá ve zmenšení majetku poškozeného.

Jestliže pracovník zemřel při pracovním úrazu, je podle ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce věcnou škodou pouze škoda na věci.

(Stanovisko občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR z 30. 10. 1978, [Cpj 240/78](#))

Po novele zákoníku práce (zákona č. 65/1965 Sb.) provedené zákonem č. 20/1975, 1) kterým se mění a doplňují některá další ustanovení zákoníku práce, vznikly v praxi pochybnosti o tom, jak vykládat pojem „věcná škoda“ uvedený v ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce. Jestliže pracovník následkem pracovního úrazu nebo v nemoci z povolání zemřel, je podle tohoto ustanovení organizace povinna v rozsahu své odpovědnosti poskytnout (kromě jiných náhrad uvedených pod písm. a/ až d/ tohoto zákonného ustanovení) náhradu věcné škody. Pojem „věcná škoda“ byl novelizací zákoníku práce provedené zákonem č. 20/1975 Sb. použit v ustanovení § 193 odst. 1 písm. d) zák. práce, podle něhož pracovníku, který utrpěl pracovní úraz nebo u něhož byla zjištěna nemoc z povolání, je

organizace povinna v rozsahu, v němž za škodu odpovídá, poskytnout (kromě jiných náhrad uvedených pod. písm. a/ až c/ citovaného ustanovení) náhradu za věcnou škodu. Pojem „věcná škoda“ nebyl v tomto ustanovení blíže vymezen. V soudní praxi se vykládal tak, že nejde jen o škodu na určité konkrétní věci, kterou měl pracovník na sobě či při sobě v okamžiku pracovního úrazu a která byla následkem úrazového děje zničena nebo poškozena, nýbrž o újmu, jež může spočívat i v jiném zmenšení majetku poškozeného, ovšem kromě ztráty na výdělku, popřípadě na důchodu, a účelně vynaložených nákladů spojených s léčením, které jsou samostatnými dílčími nároky uvedenými v ustanovení § 193 odst. 1 písm. a) a c) zák. práce. V praxi jde především o případy náhrady škody vzniklé pracovníci, která v důsledku poškození zdraví pracovním úrazem nebo nemocí z povolání nemůže zcela nebo zčásti vykonávat práce ve své domácnosti a musí si k jejich výkonu zjednat za úplaty cizí osobu.

Podle názoru obsaženého v některých soudních rozhodnutích je třeba stejné stanovisko zaujmout při výkladu ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce a zahrnout pod pojem věcné škody veškerou další škodu, kterou lze podřadit pod některý z nároků podle ustanovení § 197 odst. 1 písm. a) až d) zák. práce.

Jiná soudní rozhodnutí naopak poukazují na to, že pojem věcné škody podle ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce je třeba vykládat jen ve vztahu k poškozeným věcem pracovníka zemřelého následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Za věcnou škodu nelze proto v takovém případě považovat náhradu za práce v domácnosti, které pracovník před svou smrtí vykonával. Náhrada za tyto práce by mohla přicházet v úvahu jen ve formě náhrady na výživu pozůstalých, neboť svým charakterem hodnota těchto prací je stejným přínosem jako výdělek zemřelého pracovníka.

V případech, kdy pracovník při pracovním úrazu zemřel, nárok na náhradu škody mu podle právní úpravy před novelou zákoníku práce provedenou zákonem č. 20/1975 Sb. nevznikl, protože podmínkou pro poskytnutí náhrady škody bylo, aby pracovník pracovní úraz přežil. Pokud pracovník zemřel později, stal se jeho nárok na náhradu škody součástí dědictví po něm. Novou úpravou ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) a § 200 odst. 2 zák. práce se takový nárok na náhradu věcné škody zabezpečuje přímo dědicům pracovníka (srov. důvodovou zprávu k vládnímu návrhu zákona č. 20/1975 Sb.).

Citovaná novelizovaná ustanovení zákoníku práce dopadají prakticky na případy, kdy pracovník zemřel přímo při úrazu nebo následkem nemoci z povolání. Proto lze přiznat náhradu jen takové věcné škody, která se projevila v majetku poškozeného pracovníka k okamžiku jeho smrti. Odpovědnost organizace za věcnou škodu ve smyslu ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce nezahrnuje tedy nárok pozůstalé manželky na náhradu nákladů vynaložených na výpomoc třetí osobou, kterou si s ohledem na svůj zdravotní stav přibírá po smrti manžela k výkonu namáhavějších prací v domácnosti, jež před pracovním úrazem konal zemřelý manžel. Takovou náhradu škody lze přiznat jen v rámci ustanovení § 197 odst. 1 písm. c) zák. práce jako náhradu nákladů na výživu pozůstalých.

Podle ustanovení § 197 odst. 1 písm. e) zák. práce půjde proto jen o nárok na náhradu škody na věcech, které byly pracovníku při smrtelném úrazu nebo při smrti následkem nemoci z povolání poškozeny, popřípadě ztraceny či zničeny.

1) Úplné znění zákoníku práce se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 55/1975 Sb.